

کتابشناسی دارالفنون و امیرکبیر

● فتح‌الله توحیدلو*

اشاره

کتابشناسی امیرکبیر و دارالفنون برای پژوهشگران و محققان و معرفی آن‌ها یکی از مواردی است که قصد داریم در این فصلنامه و به ویژه در این شماره خاص به تعدادی از این کتب بپردازیم.

در چند صفحه پایانی این شماره از فصلنامه به معرفی کتبی می‌پردازم. که به دارالفنون، بنیانگذار آن، میرزا تقی‌خان امیرکبیر و تاریخ رسمی آموزش و پرورش رسمی ایران از تأسیس دارالفنون تا روزگار حاضر می‌پردازد. ابتدا درصدد بودم که برای انجام این کار مهم به کتابخانه‌های گوناگون مراجعه کنم. ابتدا به کتابخانه‌ای که بیشتر با آن انس داشته و سال‌هاست با آن همچون یک دوست مأنوس و محشورم سر زدم، البته که این دوستی و صمیمیت هنوز هم بین ما باقی است، در همان حین که کتاب‌ها را از زیر چشم می‌گذراندم، چند کتاب محققانه درباره دارالفنون توجهم را جلب کرد. از این‌رو، مصمم شدم تمام کتاب‌های آن‌جا را بررسی کنم، مدتی به این کار مشغول بودم. در نهایت، موفق شدم فهرستی از کتاب‌های موردنظر را به همراه تصویری از جلد آنها به شرح ذیل برای خوانندگان فراهم نمایم:

۱. آشنایی با دارالفنون	
نویسنده	سعید وزیری
ناشر	دانشکدهٔ تعلیم و تربیت
چاپ	اول - ۱۳۸۳
صص	۱۸۵

* کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی و کارشناس مسئول وقت گنجینه و مرکز اسناد دارالفنون

۲. آموزش دین و گفتمان اصلاح فرهنگی در دوران قاجار

نویسنده	مونیکا ام. رینگر، ترجمه مهدی حقیقت‌خواه
ناشر	ققنوس
چاپ	اول - ۱۳۸۱
صص	۳۲۰

۳. آموزش و پرورش در ایران

نویسنده	ناصر تکمیل همایون
ناشر	دفتر پژوهش‌های فرهنگی
چاپ	اول - ۱۳۸۵
صص	۱۲۰

۴. اسناد و نامه‌های امیر کبیر

نویسنده	سیدعلی آل‌داود
ناشر	سازمان اسناد ملی ایران
چاپ	اول - مهر ۱۳۷۹
صص	۳۵۸

۵. اعزازات محصل به خارج از کشور (در دوره قاجاریه)

نویسنده	دکتر غلامعلی سرمد
ناشر	چاپ و نشر بنیاد
چاپ	اول - ۱۳۷۲
صص	۵۰۳

	۶. امیر کبیر	
	نویسنده	بهداد اربابی
	ناشر	نشر آبی
	چاپ	اول - ۱۳۷۸
	صص	۱۳۷
	۷. امیر کبیر تجلی افتخارات ملی	
	نویسنده	پناهی سمنانی
	ناشر	دانشکدهٔ تعلیم و تربیت
	چاپ	سوم - ۱۳۷۶
	صص	۳۳۴
	۸. امیر کبیر و ایران	
	نویسنده	فریدون آدمیت
	ناشر	خوارزمی - تهران
	چاپ	هشتم - ۱۳۷۸
	صص	۷۹۲
	۹. امیر کبیر یا قهرمان مبارزه با استعمار	
	نویسنده	اکبر هاشمی رفسنجانی
	ناشر	فراهانی
	چاپ	اول - ۱۳۶۶
	صص	۵۸۱

	۱۰. امیر کبیر و دارالفنون: مجموعه خطابه‌های ایرادشده در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران	
	به کوشش	قدرت الله روشنی زعفرانلو
	ناشر	دانشگاه تهران (کتابخانه مرکزی، سند شماره ۸)
	چاپ	اول - ۱۳۵۴
	صص	۲۰۴

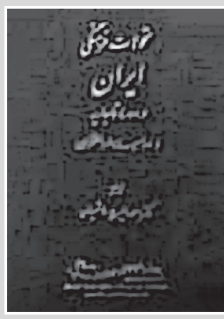
	۱۱. تاریخ آموزش و پرورش ایران	
	نویسنده	دکتر احمد آقازاده
	ناشر	ارسباران
	چاپ	اول - ۱۳۸۲
	صص	۱۵۲

	۱۲. تاریخ آموزش و پرورش اسلام ایران	
	نویسنده	دکتر علی محمد الماسی
	ناشر	انتشارات امیر کبیر
	چاپ	پنجم - ۱۳۸۰
	صص	۴۴۸

	۱۳. تاریخ تعلیم و تربیت در ایران و اروپا	
	نویسنده	مرتضی راوندی
	ناشر	انتشارات هدایت
	چاپ	سوم - ۱۳۶۹
	صص	۲۱۸

	۱۴. تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (سه جلدی)	
	نویسنده	دکتر حسین محبوبی اردکانی
	ناشر	دانشگاه تهران
	چاپ	سوم - ۱۳۷۶
	صص	۶۱۲
	۱۵. تاریخ مختصر تحول تعلیم و تربیت در اسلام و ایران	
	نویسنده	دکتر علی محمد الماسی
	ناشر	رشد
	چاپ	اول - ۱۳۷۸
	صص	۱۶۸
	۱۶. تاریخ نو (شامل حوادث دوره قاجاریه) از سال ۱۲۴۰ تا ۱۲۶۷ قمری	
	نویسنده	جهانگیر میرزا
	ناشر	نشر علم
	چاپ	اول - ۱۳۸۴
	صص	۲۳۲
	۱۷. تبارشناسی هویت جدید ایران	
	نویسنده	محمدعلی اکبری
	ناشر	شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
	چاپ	اول - ۱۳۸۴
	صص	۳۸۷

۱۸. تحولات فرهنگی ایران در دوره قاجاریه و مدرسه دارالفنون

نویسنده	دکتر احمد هاشمیان
ناشر	مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب
چاپ	اول - ۱۳۷۹
صص	۵۶۴

۱۹. چالش‌های عصر مدرن در ایران عهد قاجار (مجموعه مقالات)

نویسنده	محمدعلی اکبری
ناشر	مؤسسه انتشاراتی روزنامه ایران
چاپ	اول - ۱۳۸۴
صص	۳۲۲

۲۰. چهره امیر

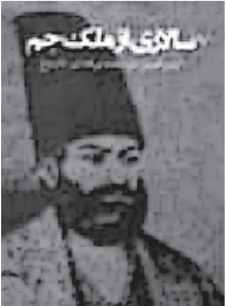
نویسنده	ناصر نجمی
ناشر	مؤسسه مطبوعاتی عطایی
چاپ	۱۳۶۸
صص	۳۳۴

۲۱. دارالفنون تبریز، دومین مرکز آموزش عالی ایران

نویسنده	صمد سرداری‌نیا
ناشر	ندای شمس
چاپ	اول - ۱۳۸۲
صص	۱۰۸

	دارالفنون:		۲۲.
	گفتاری در هویت دارالفنون و جایگاه آن در تاریخ معاصر ایران		
	نویسنده	مهدی اشراقی	
	ناشر	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
	چاپ	اول - ۱۳۸۴	
صص	۲۱۲		
	داستان‌هایی از زندگی امیر کبیر		۲۳.
	نویسنده	محمود حکیمی	
	ناشر	دفتر نشر فرهنگ اسلامی	
	چاپ	بیست و نهم - ۱۳۷۲	
	صص	۴۵۰	
	زندگانی میرزا تقی خان امیر کبیر		۲۴.
	نویسنده	حسین مکی	
	ناشر	چاپخانه پیام	
	چاپ	دوازدهم - ۱۳۷۳	
	صص	۶۷۲	
	زندگانی و افکار امیر کبیر		۲۵.
	نویسنده	مجتبی برزآبادی فراهانی	
	ناشر	اوستا فراهانی	
	چاپ	اول - ۱۳۸۰	
	صص	۵۲۰	

	۲۶. سالاری از ملک جم (امیر کبیر در بلندپه‌های تاریخ)
	نویسنده زهره جمالی
	ناشر مؤسسه انتشارات امیر کبیر
	چاپ اول - ۱۳۷۹
	صص ۱۶۲

	۲۷. سفرنامه پولاک «ایران و ایرانیان»
	نویسنده یاکوب ادوارد پولاک، ترجمه کیکاوس جهاننداری
	ناشر خوارزمی
	چاپ دوم - ۱۳۶۸
	صص ۵۳۶

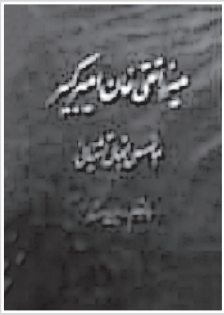
	۲۸. سوانح عمر
	نویسنده شمس‌الدین رشدیه
	ناشر نشر تاریخ ایران
	چاپ اول - ۱۳۶۲
	صص ۱۵۹

	۲۹. سیاست خارجی امیر کبیر
	نویسنده علیرضا کاوه جبلی
	ناشر جویا
	چاپ اول - ۱۳۷۱
	صص ۲۰۴

	۳۰. فراز و فرود اصلاحات در عصر امیر کبیر	نویسنده	دکتر محمدمیر شیخ نوری
		ناشر	فرهنگ و اندیشه اسلامی
		چاپ	اول - ۱۳۷۶
		صص	۵۱۲
	۳۱. قائم مقام در آینه زمان (شرح زندگانی سیاسی، خصوصی و ادبی میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی)	نویسنده	بهرام فلسفی
		ناشر	کتاب آفرین
		چاپ	اول - ۱۳۷۳
		صص	۴۱۶
	۳۲. قائم مقام فراهانی و امیر کبیر	نویسنده	محمد کاشفی
		ناشر	حافظ نوین
		چاپ	اول - ۱۳۷۶
		صص	۱۹۴
	۳۳. مدارس جدید در دوران قاجاریه: بنیان و پیشروان	نویسنده	اقبال قاسمی پویا
		ناشر	نشر دانشگاهی
		چاپ	اول - ۱۳۷۷
		صص	۶۷۰

	۳۴. مدرسه دارالفنون به انضمام «تاریخچه دارالفنون» و مدارس شرف و علمیه	
	نویسنده	اقبال یغمایی
	ناشر	نشر سروا
	چاپ	اول - ۱۳۷۶
	صص	۲۲۲

	۳۵. مسائل آموزش و پرورش ایران	
	نویسنده	دکتر احمد آقازاده
	ناشر	سمت
	چاپ	اول - ۱۳۸۳
	صص	۲۴۸

	۳۶. میرزا تقی خان امیر کبیر	
	نویسنده	موسی اشرفی، ابراهیم قربانی
	ناشر	سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران
	چاپ	اول - ۱۳۸۵
	صص	۸۰

	۳۷. میرزا تقی خان امیر کبیر (متن کامل فیلمنامه سریال تلویزیونی)	
	نویسنده	پرویز زاهدی
	ناشر	سروش
	چاپ	اول - ۱۳۶۵
	صص	۲۳۱

	۳۸. نظام ارتباطی آموزش در ایران	نویسنده	علی خرسندی
		ناشر	پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
		چاپ	اول - ۱۳۸۵
		صص	۱۶۸
	۳۹. نوسازی و اصلاحات در ایران (از اندیشه تا عمل)	نویسنده	دکتر احمد موثقی
		ناشر	نشر قومس
		چاپ	اول - ۱۳۸۵
		صص	۱۳۷۴
	۴۰. وزرای آموزش و پرورش ایران	نویسنده	احمد عبدالله پور
		ناشر	مؤلف
		چاپ	دوم - ۱۳۷۳
		صص	۲۴۲
	۴۱. وزیران علوم و معارف و فرهنگ ایران	نویسنده	اقبال یغمایی
		ناشر	مرکز نشر دانشگاهی تهران
		چاپ	اول - ۱۳۷۵
		صص	۵۰۰